

Становище

на дисертацията

Проблемът за човешкото тяло в Християнската философия – съвременни измерения

(професионално направление 2.3, философия)

на

Радосвета Хубанчева-Цветкова

Българска Академия на Науките

Институт за изследване на обществата и знанието

Секция „Религия, вярвания, светоглед”

от

доц. д-р Цветина Иванова Рачева

СУ „Св. Климент Охридски”, Катедра философия

Предложеният за защита текст е в обем от 230 страници, развит в три глави, увод и заключение и приложена библиография от 244 заглавия.

Първото впечатление от текста е свързано с многообразието от обхванати идеи, споменавани и цитирани автори. Това клони към **енциклопедично** познаване на идеи от историята на духа, в което има усвоена съдържателност на идеите и овладяно историческо проследяване. Зад тази енциклопедичност би следвало да стоят десетилетия труд, за да може да се случи и запознаването с идеите, и разбирането им, и мисловната - в случая съпоставителна работа с тях.

Този широк обхват на идеи, свързани с разбирането на човешкото тяло в християнската философия, както и отнасянето на му към различни и противоположни идеи за тялото, придава на текста форма на широко изложена мисловна емпирия. Идеите са взети в тяхната **наличност** и точно историческо възникване, с тях се оперира като с положена

интелектуална материя. Оттук и решението да се използват множество методи, чрез които да може да се влезе в отношение с тези различни идеи. Което дава и второто впечатление.

Методите, използвани в текста, почти изчерпват *многообразието от възможни философски подходи*: историко-философски, критично-компаративен, феноменологичен и интердисциплинарни методи (социоантропологичен, културно-антропологичен, историко-критичен в диахронен и синхронен план и историко-херменевитичен). Всеки от методите позволява да се определи дадено отношение между идеи и да се създадат моменти, които да структурират общата телеология, а именно – истинното разполагане на човешкото тяло в хоризонта на християнската идея.

Трето, особено актуален е показаният в дисертационния текст основен конфликт между *християнско-философска класика и постмодерния свят*. Този конфликт има вида на свят с Бог и свят без Бог. Изразена е светогледната противоположност между вертикалния духовен свят, водещ към Абсолютното и обособяващ мястото на тялото в него, от една страна, и от друга хоризонталния свят на постмодерността. Прави се точна мисловна възстановка на постмодерността, където последната се разкрива чрез: а) онтологическо субстантивирание на възможности, вариации, въображение, равнополагане и хоризонтиране през суспендиране на онтологични йерархии; експериментиращо изравняване на по същество различно натоварени със съдържателност онтологични моменти; б) разглежда се отношението Съзнание-Тяло и се проследяват опитите съзнанието и духът да се обяснят и изведат от невро-физиологичността, като по този начин те се лишават от идеалността като своя стихия ; в) разглежда се, също така, и опитът тялото да се установи като биопоема – едно творчество без метафизичен критерий и хоризонт, където всяка формална възможност се вдига в реална, а оттам и в реалност. В текста ясно прозира разбирането, че без Единно, без божествено положение онтологичен вертикал, всичко е възможно и всепозволено. В тази връзка се разглеждат модели на технопреформатирането на човека в три модела – генетично модифициран, нанокиборгизиран, виртуалноцефровизиран (146 с.).

Четвърто, основанието за проследяването на различните идеи и критичното отношение и анализ към тях е *християнско-философското разбиране за тялото* като момент от триединството на човека, което е духовно-психично-телесно единство. При това така, че

това единство изключва противопоставянето на душа и тяло, на дух и тяло; понеже самото тяло е въплътен дух (166 с.) Разбирането на тялото се оформя като своеобразно видимо поле, чрез което се полагат външно-вътрешно, отсамно и отвъдно. Тук тялото е разгледано в три статуса: онтологически, гносеологически и аксиологически. Проведена е разлика между това как се случва познаването на човека в индивидуалното развитие на всеки, откъде започва то, и какво е истинното знание за човека, според което той е въплътен дух. Успешно се провежда мисълта, на Хайнс Йонас, че човекът е вече тук, според която човекът и неговото място в света не е нещо за измисляне, експериментиране или за нагласяване; а обратно, човекът в своята истинност е нещо за постигане.

Пето, текстът прави впечатление и с начина на излагане на мисълта: от една страна, това е *саморефлексивността на авторската мисъл*: овладяно мислене и самопроследяване; самоконтролиране и самоверифициране. От друга страна, авторската мисъл изцяло *стои във философската индуктивност* – на базата на изложена съдържателност се правят изводи, построява се обобщен резултат, изведен от приетото основание. Тази индуктивност има формата и на подредена, съобразена и аранжирана картинност. Своеобразната картинност идва от оперирането с налични идеи. В този смисъл текстът не предлага изследване на това как едно гледище за тялото може да се разпадне от собственото си противоречие или едностранчивост; как се откриват вътрешните противоречия на определени позиции, които самите позиции не могат да разрешат.

На базата на всичко казано, на това, че дисертантката има 6 публикации по дисертационната проблематика – 2 студии и 4 статии, - и на това, че този енциклопедичен конструкт съдържа много иманентни възможности за бъдещи изследвания, смятам, че дисертационният текст *Проблемът за човешкото тяло в Християнската философия – съвременни измерения* на Радоствета Хубанчева-Цветкова основателно може да бъде гласуван за присъждане на научната и образователна степен „Доктор”.

31 март 2018

София

доц. д-р Цветина Рачева